

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

10. november 2022*

Eelotsusetaotlus – Ehitustööde, asjade ja teenuste hankemenetlused – Direktiiv 2014/24/EL – Hankelepingute sõlmimine – Artikli 2 lõike 1 punkt 10 – Mõiste „ettevõtja“ – Juriidilise isiku staatusega täisühingu hõlmamine – Artikli 19 lõige 2 ja artikkel 63 – Ühisettevõtte või tuginemine seotud isikutest moodustatud teiste üksuste seisundile või pädevusele – Artikli 59 lõige 1 – Kohustus esitada üks või mitu Euroopa ühtset hankedokumenti – Euroopa ühtse hankedokumendi eesmärk

Kohtuasjas C-631/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel *Gerechtshof 's-Hertogenbosch*'i (*'s-Hertogenboschi* apellatsioonikohus, Madalmaad) 5. oktoobri 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. oktoobril 2021, menetluses

Taxi Horn Tours BV

versus

gemeente Weert,

gemeente Nederweert,

Touringcars VOF,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president M. Safjan, kohtunikud N. Jääskinen ja M. Gavalec (ettekandja),

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Taxi Horn Tours BV, esindaja: *advocaat* L. C. van den Berg,
- gemeente Weert ja gemeente Nederweert, esindaja: *advocaat* N. A. D. Groot,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja M. H. S. Gijzen,
- Euroopa Komisjon, esindajad: P. Ondrůšek ja G. Wils,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2014, L 94, lk 65) artikleid 2, 19, 59 ja 63 ning komisjoni 5. jaanuari 2016. aasta rakendusmäärust (EL) 2016/7, millega kehtestatakse Euroopa ühtse hankedokumendi standardvorm (ELT 2016, L 3, lk 16).
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses ühelt poolt Taxi Horn Tours BV ning teiselt poolt gemeente Weerti ja gemeente Nederweerti (Weerti ja Nederweerti vald, Madalmaad; edaspidi koos „vallad“) ja Touringcars VOFi vahel, mis puudutab nende valdade poolt bussiveo riigihankelepingu sõlmimist viimati nimetatud ettevõtjaga.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2014/24

- 3 Direktiivi 2014/24 põhjendustes 14, 15 ja 21 on märgitud:

„(14) Tuleks selgitada, et mõistet „ettevõtja“ tuleks tõlgendada laialt, nii et see hõlmaks mis tahes isikuid ja/või üksusi, kes pakuvad turul vastavalt ehitustööde teostamist, asju või teenuseid, olenemata õiguslikust vormist, millena nad on otsustanud tegutseda. Seega peaks ettevõtja mõiste hõlmama äriühinguid, filiaale, tütarettevõtjaid, ühisettevõtteid, ühistuid, aktsiaseltsi, era- või avalik-õiguslikke ülikoole ja muud liiki üksusi, mis ei ole füüsilised isikuid, olenemata sellest, kas nad on „juriidilised isikud“ kõigis aspektides.

(15) Tuleks selgitada, et ettevõtjate rühm, sealhulgas juhul, kui nad on kokku tulnud ajutise ühenduse vormis, võib osaleda hankemenetlustes, ilma et neil oleks vaja võtta mingit konkreetset juriidilist vormi. Vajalikus ulatuses, näiteks juhul, kui on nõutav solidaarvastutus, võib selline konkreetne juriidiline vorm olla vajalik siis, kui kõnealuse rühmaga sõlmitakse leping. [...]

[...]

(21) Vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste valdkonnas tegutsevate avaliku sektori hankijate sõlmitud ning vastavate valdkondadega seotud riigihankelepinguid reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu [26. veebruari 2014. aasta] direktiiviga 2014/25/EL [milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT 2014, L 94, lk 243)]. Hankelepingud, mis avaliku sektori hankijad on sõlminud seoses oma mere-, ranniku- või jõetransporditeenustega seotud tegevusega, kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse.“

4 Direktiivi artiklis 2 „Mõisted“ on sätestatud:

„1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

10) „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus või selliste isikute ja/või asutuste rühm, sealhulgas igasugused ettevõtjate ajutised ühendused, kes pakub turul ehitustööde ja/või ehitustöö tegemist, asju või teenuseid;

[...]“.

5 Direktiivi artikli 18 „Riigihanke üldpõhimõtted“ lõike 1 esimeses lõigus on sätestatud:

„Avaliku sektori hankijad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistvalt ja proportsionaalselt.“

6 Sama direktiivi artikli 19 „Ettevõtjad“ lõikes 2 on sätestatud:

„Ettevõtjate rühmad, sealhulgas ajutised ühendused, võivad hankemenetlustes osaleda. Avaliku sektori hankijad ei või nõuda, et neil oleks pakkumuse või osalemistaotluse esitamiseks mingi konkreetne juriidiline vorm.

Vajaduse korral võivad avaliku sektori hankijad hankedokumentides selgitada, kuidas ettevõtjate rühmad peavad vastama majandusliku ja finantsseisundi nõuetele või artiklis 58 osutatud tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumidele, kui seda on võimalik objektiivselt põhjendada ning see on proportsionaalne. Liikmesriigid võivad kehtestada standardtingimused sellele, kuidas ettevõtjate rühmad neid nõudeid täitma peavad.

[...]“

7 Direktiivi 2014/24 artikli 59 „Ühtne Euroopa hankedokument“ lõikes 1 on sätestatud:

„Osalemistaotluste või pakkumuste esitamise ajal peab avaliku sektori hankija aktsepteerima pakujate endi ajakohastatud kinnitusi sisaldavat Euroopa ühtset hankedokumenti esialgsete tõenditena ametiasutuste või kolmandate isikute poolt väljastatavate tõendite asemel, milles kinnitatakse, et asjaomane ettevõtja vastab mõnele järgmistest tingimustest:

a) ta ei ole üheski artiklis 57 osutatud olukorras, mille puhul nad jäetakse või neid võidakse jätta menetlusest kõrvale;

b) ettevõtja vastab artikli 58 kohaselt kehtestatud asjakohastele kvalifitseerimise tingimustele;

c) ettevõtja vastab artikli 65 kohaselt kehtestatud objektiivsetele eeskirjadele ja kriteeriumitele, kui see on asjakohane.

Kui ettevõtja toetub artikli 63 kohaselt teiste üksuste suutlikkusele, peab Euroopa ühtne hankedokument sisaldama käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud teavet ka kõnealuste üksuste kohta.

Euroopa ühtne hankedokument sisaldab ettevõtja ametlikku avaldust selle kohta, et asjaomane kõrvaldamise alus ei ole kohaldatav ja/või asjaomane kvalifitseerimise tingimus on täidetud, ning selles esitatakse avaliku sektori hankija nõutav asjakohane teave. Lisaks esitatakse selles ametiasutuse või kolmanda isiku andmed, kes vastutab täiendavate dokumentide koostamise eest, ning see sisaldab ametlikku avaldust selle kohta, et ettevõtja saab taotluse korral need täiendavad dokumendid viivitamata esitada.

Kui avaliku sektori hankijal on võimalik saada lõike 5 kohaselt täiendavad dokumendid otse andmebaasi kaudu, peab Euroopa ühtne hankedokument sisaldama ka selleks toiminguks vajalikku teavet, nagu andmebaasi internetiaadress, kõik identifitseerimisandmed ja vajadusel kinnitus nõusoleku kohta.

Ettevõtja võib uuesti kasutada seda Euroopa ühtset hankedokumenti, mida ta eelmises hankemenetluses kasutas, tingimusel, et ta kinnitab, et selles sisalduv teave on jätkuvalt õige.“

8 Direktiivi artikli 63 „Muude üksuste suutlikkusele toetumine“ lõikes 1 on sätestatud:

„Artikli 58 lõike 3 kohaste majandusliku ja finantsseisundi kriteeriumite ning artikli 58 lõike 4 kohaste tehnilise ja kutsealase suutlikkuse kriteeriumite täitmisel võib ettevõtja vajaduse korral ja konkreetse lepingu puhul toetuda teiste üksuste suutlikkusele, olenemata nendevaheliste suhete õiguslikust laadist. XII lisa II osa punktis f sätestatud haridust ja kutsekvalifikatsiooni või asjakohast töökogemust puudutavate kriteeriumite osas võivad ettevõtjad toetuda aga üksnes teiste üksuste suutlikkusele, kui viimati nimetatud teevad selliseid ehitustöid ja osutavad selliseid teenuseid, mille jaoks selline suutlikkus on nõutav. Kui ettevõtja soovib toetuda teiste üksuste suutlikkusele, tõendab ta avaliku sektori hankijale, et vajalikud vahendid on talle kättesaadavad, näiteks esitades sellistelt üksustelt saadud vastava kinnituse.

Avaliku sektori hankija kontrollib vastavalt artiklitele 59, 60 ja 61, kas need teised üksused, kelle suutlikkusele ettevõtja kavatses toetuda, vastavad asjaomastele kvalifitseerimise tingimustele ning kas nende puhul kehtivad artikli 57 kohased kõrvaldamise alused. Avaliku sektori hankija nõuab, et ettevõtja asendaks üksust, kes ei vasta asjakohasele kvalifitseerimise tingimusele või kelle puhul esinevad kohustusliku kõrvaldamise alused. Avaliku sektori hankija võib nõuda või liikmesriik võib teda kohustada nõudma, et ettevõtja asendaks üksust, kelle puhul esinevad mittekohustusliku kõrvaldamise alused.

Kui ettevõtja toetub teiste üksuste suutlikkusele seoses majandusliku ja finantsseisundiga seotud kriteeriumitega, võib avaliku sektori hankija nõuda, et ettevõtja ja vastavad üksused on ühiselt vastutavad lepingu täitmise eest.

Samadel tingimustel võib artikli 19 lõikes 2 osutatud ettevõtjate rühm toetuda sama rühma teiste osaliste või teiste üksuste suutlikkusele.“

Direktiiv 2014/25

- 9 Direktiivi 2014/25 artiklis 11 „Transporditeenused“ on sätestatud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse tegevuste suhtes, mis on seotud võrgustike käitamise või avalikkusele transporditeenuse pakkumisega rongiga, automaatsüsteemidega, trammiga, trollibussiga, bussiga või köisteedel.

Transporditeenuste puhul loetakse võrgustiku olemasoluks seda, kui teenust osutatakse vastavalt liikmesriigi pädeva asutuse kehtestatud tegevustingimustele, nagu näiteks teenindusmarsruutide tingimused, pakutav läbilaskevõime või teenindussagedus.“

Rakendusmäärus 2016/7

- 10 Rakendusmääruse 2016/7 põhjenduses 1 on märgitud:

„Direktiivide [2014/24 ja 2014/25] üks peamine eesmärk on vähendada avaliku sektori hankijate, võrgustiku sektori hankijate ja ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate halduskoormust. Selle saavutamise üks põhielement on Euroopa ühtne hankedokument. Seega tuleks Euroopa ühtse hankedokumendi standardvorm koostada nii, et välditakse suure hulga tõendite või muude menetlustest kõrvalejätmise kriteeriumide ja kvalifitseerimise tingimustega seotud dokumentide esitamise vajadust. Samal eesmärgil tuleks standardvormis esitada asjakohane teave üksuste kohta, kelle suutlikkusele ettevõtja toetub, nii et seda teavet saaks kontrollida koos peamist ettevõtjat käsitleva teabega ja samadel tingimustel.“

- 11 Rakendusmääruse 1 lisas „Juhised“ on sätestatud:

„Euroopa ühtne hankedokument on ettevõtjate endi kinnitus, mis on esialgne tõend ametiasutuste või kolmandate isikute poolt väljastatavate tõendite asemel. Nagu direktiivi [2014/24] artiklis 59 sätestatud, on tegemist ettevõtja ametliku kinnitusega selle kohta, et ta ei ole üheski olukorras, mille puhul ettevõtjad jäetakse või võidakse jätta menetlusest kõrvale; et ta vastab asjakohastele kvalifitseerimise tingimustele, täidab objektiivseid reegleid ja kriteeriume, mille kehtestamise eesmärk on piirata muidu nõuetele vastavate ja osalema kutsutavate taotlejate arvu. Selle eesmärk on vähendada halduskoormust, mis tuleneb nõudest esitada suur hulk tõendeid või muid menetlusest kõrvalejätmise kriteeriumide ja kvalifitseerimise tingimustega seotud dokumente.

[...]

Ettevõtja võib hankemenetlusest kõrvale jätta või siseriikliku õiguse alusel vastutusele võtta juhul, kui ta on Euroopa ühtse hankedokumendi täitmisel esitanud valeandmeid või üldiselt esitanud kõrvalejätmise aluste puudumise või kvalifitseerimise tingimuste täitmise kontrollimiseks nõutavate teabe kohta valeandmeid, on jätnud sellise teabe esitamata või ei ole suuteline esitama täiendavaid dokumente.

Ettevõtjad võivad kasutada uuesti juba varasemas hankemenetluses kasutatud Euroopa ühtses hankedokumendis esitatud teavet, kui see teave on endiselt korrektne ja asjakohane. Kõige lihtsam viis selleks on lisada teave uude Euroopa ühtsesse hankedokumenti eespool nimetatud Euroopa ühtse hankedokumendi elektroonilises teenuses selleks spetsiaalselt loodud asjakohaste

funktsioonide abil. Muidugi on võimalik teavet uuesti kasutada ka näiteks ettevõtja IT-seadmetesse (personaalarvuti, tahvelarvuti, serverid, ...) salvestatud teabe kopeerimise ja kleepimise teel.

[...]

Nagu juba eelnevalt mainitud, sisaldab Euroopa ühtne hankedokument ettevõtja ametlikku kinnitust selle kohta, et asjaomased kõrvalejätmise alused ei ole kohaldatavad, asjaomased kvalifitseerimise tingimused on täidetud ning et Euroopa ühtses hankedokumendis esitatakse avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija nõutav asjakohane teave.

[...]

Ettevõtja, kes osaleb enda nimel ja kes ei toetu kvalifitseerimise tingimuste täitmiseks teiste üksuste suutlikkusele, peab täitma ühe Euroopa ühtse hankedokumendi.

Ettevõtja, kes osaleb enda nimel, kuid toetub teiste üksuste suutlikkusele, peab tagama, et avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija saab tema Euroopa ühtse hankedokumendi koos eraldi Euroopa ühtse hankedokumendiga, kus on esitatud asjakohane teave [...] iga üksuse kohta, kellele ta toetub.

Kokkuvõttes, kui ettevõtjate rühmad, sealhulgas ajutised ühendused, osalevad hankemenetluses koos, tuleb II kuni V osa kohaselt nõutud teavet sisaldav Euroopa ühtne hankedokument esitada eraldi iga osaleva ettevõtja kohta.

Alati, kui rohkem kui üks isik on ettevõtja haldus-, juht- või järelevalveorgani liige või kui rohkem kui ühel isikul on volitused seda ettevõtjat esindada, tema nimel otsuseid teha või teda kontrollida, võib, sõltuvalt siseriiklikest normidest, sealhulgas sõltuvalt andmekaitse normidest, kõigil olla kohustus allkirjastada sama Euroopa ühtne hankedokument.

[...]“

Madalmaade õigus

Riigihangete seadus

- 12 Madalmaade 1. novembri 2012. aasta riigihangete seadusega (Aanbestedingswet; *Stb.* 2012, nr 542) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „riigihangete seadus“), võeti Madalmaade õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/17/EÜ, millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused (ELT 2004, L 134, lk 1; ELT eriväljaanne 06/07, lk 19), ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiiv 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 134, lk 114; ELT eriväljaanne 06/07, lk 132). Selle seaduse kohaldamisalasse kuuluvaid teatud küsimusi reguleerib 11. veebruari 2013. aasta määrus

2012. aasta riigihangete seaduse teatud aspektide rakendamise kohta (hankeotsus) (Besluit van 11 februari 2013, houdende de regeling van enkele onderwerpen van de Aanbestedingswet 2012 (Aanbestedingsbesluit)), mille artiklis 2 on sätestatud:

„1. [Riigihangete seaduse] artiklis 2.84 nimetatud ausõnaline kinnitus sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a. teave hankija või võrgustiku sektoris tegutseva ettevõtja ja hankemenetluse kohta;
- b. teave ettevõtja kohta;
- c. kinnitus kõrvalejätmise aluste kohta;
- d. kinnitus seisundi ja pädevuse kohta ja kinnitus tehniliste kirjelduste ja keskkonnaga seotud lepingutingimuste täitmise kohta;
- e. kinnitus kvalifitseerimistingimuste täitmise kohta;
- f. kinnitus täidetud ausõnalise kinnituse õigsuse ja allakirjutanu volituste kohta;
- g. kuupäev ja allkiri.

[...]

3. Ausõnalise kinnituse näidis või näidised kehtestatakse ministri määrusega.“

13 Selle määruse artiklis 2.52 on sätestatud:

„[...]

3. Ettevõtjate ühendus võib esitada pakkumuse või taotluse.
4. Hankija ei või nõuda, et ettevõtjate ühendusel oleks pakkumuse või taotluse esitamiseks mingi konkreetne juriidiline vorm.“

14 Riigihangete seaduse artiklis 2.84 on sätestatud:

„1. Ausõnaline kinnitus on ettevõtja kinnitus, milles ta märgib:

- a. kas tema suhtes on kohaldatavad kõrvalejätmise alused;
- b. kas ta vastab hanketeates või hanke alusdokumentides esitatud seisundi ja pädevuse tingimustele;
- c. kas ta järgib või hakkab järgima tehnilisi kirjeldusi ja lepingu täitmise tingimusi, mis on seotud keskkonna ja loomade heaoluga või mis põhinevad sotsiaalsetel kaalutlustel;
- d. kas ta vastab kvalifitseerimistingimustele ja kui see on asjakohane, siis kuidas.

2. Andmed ja teave, mida võib ausõnalises kinnituses ja selle näidises või näidistes nõuda, määratakse kindlaks üldkohaldatava haldusmäärusega või selle alusel.“

15 Selle seaduse artiklis 2.85 on ette nähtud:

„1. Hankija nõuab, et ettevõtja esitaks koos taotluse või pakkumusega ausõnalise kinnituse, mis vastab selleks ette nähtud näidisele, ning täpsustab, milliseid andmeid ja teavet tuleb seal esitada.

2. Hankija ei või nõuda ettevõtjalt taotluse või pakkumuse toetuseks andmeid ega teavet muul viisil kui ausõnalises kinnituses, kui neid on lubatud selles nõuda.

3. Hankija võib üksnes siis nõuda ettevõtjalt ausõnalisele kinnitusele selliste dokumentide lisamist, mis ei puuduta andmeid ega teavet, mida võib ausõnalises kinnituses nõuda, kui tegemist on artikli 2.93 lõike 1 punktis a esitatud loetelus nimetatud dokumentidega või artikli 2.93 lõike 1 punktis b nimetatud dokumentidega.

4. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud ettevõtja võib esitada varem kasutatud ausõnalise kinnituse, kui ta kinnitab, et selles sisalduv teave on jätkuvalt õige.“

Tsiviilseadustik

16 Tsiviilseadustiku (Burerlijk Wetboek) artiklis 7A:1655 on sätestatud:

„Seltsing on leping, millega kaks või enam isikut kohustuvad tegutsema ühise eesmärgi saavutamiseks, et jagada omavahel sellest saadavat tulu.“

Äriseadustik

17 Äriseadustiku (Wetboek van Koophandel) artiklis 16 on sätestatud:

„Täisühing on seltsing, mis on sõlmitud äritegevuse teostamiseks ühise ärinime all.“

18 Selle seadustiku artikli 17 lõikes 1 on sätestatud:

„Igal osanikul, kelle esindusõigust ei ole piiratud, on õigus ühingu huvides teha tegusid, kulutada ja saada rahalisi vahendeid ning võtta ühingu kohustusi kolmandate isikute ees.“

19 Nimetatud seadustiku artiklis 18 on sätestatud:

„Täisühingus vastutavad kõik osanikud solidaarselt ühingu kohustuste eest.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

20 Taxi Horn Tours vedas valdadega sõlmitud riigihankelepingu alusel kuni 1. augustini 2019 algkooliõpilasi kehalise kasvatuses (edaspidi „võimlemisklassi vedu“).

- 21 Vallad otsustasid lepingut mitte pikendada ja korraldasid Euroopa Liidu tasandil avatud hankemenetluse võimlemisklassi veo tellimiseks ajavahemikul 1. jaanuarist 2020 kuni 2027/2028 õppeaasta lõpuni. Edukaks tunnistamise tingimuseks oli majanduslikult soodsaima pakkumuse tingimus.
- 22 Valdade poolt selle hanke läbiviimiseks koostatud juhendis oli muu hulgas ette nähtud, et pakkumuse õigsuse ja kehtivuse tagamiseks peab isik, kellel on õigus ettevõtjat esindada ja tema nimel kohutusi võtta, allkirjastama Euroopa ühtse hankedokumendi, pakkumuse ja selle lisad. Lisaks pidid pakkumuse esitavad veoettevõtjate ühendused määrama kontaktisiku. Iga sellise ühenduse liige pidi solidaarselt vastutama veolepingu täitmise eest. Lõpuks oli selles juhendis täpsustatud, et pakkumus peab olema täielik ja sisaldama muu hulgas nõuetekohaselt täidetud ja kehtivalt allkirjastatud Euroopa ühtset hankedokumendi.
- 23 Vallad said kaks pakkumust, ühe Touringcarsilt ja teise Taxi Horn Toursilt, ja viimati nimetatut teavitati nende kavatsusest sõlmida leping Touringcarsiga.
- 24 Taxi Horn Tours esitas seepeale Rechtbank Limburgile (Limburgi esimese astme kohus, Madalmaad) esialgse õiguskaitse taotluse, milles ta palus esiteks lükata tagasi Touringcarsi pakkumus ja teiseks tunnistada tema hankemenetluses edukaks.
- 25 Pärast seda, kui 12. veebruari 2020. aasta kohtuotsusega jäeti see taotlus rahuldamata, sõlmisid vallad Touringcarsiga lepingud võimlemisklassi veoks alates 1. märtsist 2020.
- 26 Taxi Horn Tours esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Gerechtshof 's-Hertogenboschile ('s-Hertogenboschi apellatsioonikohus, Madalmaad), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus. Nimetatud kohus märgib, et Touringcars pakkumuse edastas F, kes esitas selle äriühingu nimel ka Euroopa ühtse hankedokumendi. Seega tekib küsimus, kas Touringcarsil oli õigus selle täisühingu nimel esitada üksainus Euroopa ühtne hankedokument või oleks iga osanik pidanud esitama Euroopa ühtse hankedokumendi oma nimel.
- 27 Taxi Horn Tours toob selles osas esile, et Touringcars on selle kahe osaniku ettevõtete alaline ühendus ja seega ettevõtjate ühendus. Samuti tuleb kummagi osaniku tegevust ja kinnitusi hinnata nende kummagi Euroopa ühtse hankedokumendi alusel.
- 28 Vallad leiavad seevastu, et tuleb teha vahet ajutistel ja alalistel ühendustel. Mõiste „ettevõtjate ühendus“ liidu riigihankeõiguse tähenduses viitab ajutisele ühendusele. Täisühing on aga direktiivi 2014/24 põhjenduses 14 viidatud ühisettevõtte, mistõttu ei ole see tervikuna vaadeldes mitte ettevõtjate ühendus, vaid üks ettevõtja. Pealegi saab valdade sõnul osanikke hinnata Euroopa ühtse hankedokumendi III osa A jao alusel, mis käsitleb hankemenetlusest kõrvalejätmise aluseid ja milles on ettevõtjatele pandud kohustus märkida süüdimõistvate kohtuotsuste põhjused.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Touringcars on äriregistrisse kantud täisühing, mis asutati 1. jaanuaril 2011 tähtajatult. Selles töötab 82 inimest ja selle tegevusala on „reisijate juhuvedu maanteedel, taksovedu ning sõiduautode ja väikeste tarbesõidukite müük ja remont“. Touringcarsi osanikud on K BV, kus töötab 39 töötajat, ja F Touringcars BV, kes ise ei ole tööandja. F on Touringcarsi direktor ja tal on üldvolitus. Kumbki osanik käitab omaenda veoettevõtet. K on K BV juhataja, samas kui F on K BV volitatud esindaja ja selle ärijuht. Lõpuks, F Touringcars BV ainus juhataja ja osanik on F Beheer BV, mille ainus juhataja ja osanik on F.

- 30 K teatas 27. jaanuari 2020. aasta kirjas, et ta andis F-ile 2011. aasta jaanuaris üldvolituse tegutseda juhatajana, kellel on õigus üksi ja iseseisvalt esindada K BV-d. Sellest ajast peale tegeleb F kogu selle äriühingu juhtimisega. Samal ajal asutas K BV koos F Touringcars BV-ga täisühingu ärinimega Touringcars VOF. F ja K küll konsulteerisid regulaarselt viimati nimetatud ühingu küsimustes, kuid F juhtis ettevõtet tegelikult.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et vastavalt äriseadustiku artiklile 16 koostoimes tsiviilseadustiku artikliga 7A:1655 on täisühing leping, millega kaks või enam isikut kohustuvad tegutsema ühise eesmärgi saavutamiseks, et tegelda majandustegevusega ühise ärinime all ja saada sellest ühist tulu.
- 32 Nimetatud kohus viitab veel 19. aprilli 2019. aasta kohtuotsusele, milles Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus) otsustas esiteks, et täisühing on lepinguline õigussuhe, mis on sõlmitud püsiva koostöö raames ühise ärinime all majandustegevusega tegelemiseks. Kuigi täisühing ei ole juriidiline isik, annavad Madalmaade õigusnormid ja kohtupraktika talle õigussuhtes teatud määral iseseisva seisundi, mis on eraldivõetav osanike seisundist. Nii võib täisühing olla kohtus enda nimel menetlusosaline ning tema pankrott kuulutatakse välja tema enda nimel. Teiseks toob juriidilise isiku staatuse puudumine kaasa selle, et täisühingul ei ole isiklike subjektiivseid õigusi ega kohustusi. Kui osanik tegutseb täisühingu nimel, teeb ta seda selle kõigi osanike (edaspidi „kaasosanikud“) nimel ja võtab nende nimel kohustusi. Täisühinguga sõlmitud lepingut tuleb seega käsitada nii, et see on sõlmitud selle osanikeks olevate kaasosanikega. Kolmandaks, kuna äriseadustiku artiklis 18 on sätestatud, et iga osanik vastutab solidaarselt ühingu kohustuste eest, vastutab iga osanik kaasosanike kõigi kohustuste eest. Neljandaks võib kaasosanike võlausaldaja esitada hagi nii kaasosanike kui ka iga osaniku vastu eraldi. Seega on ühingu võlausaldajal iga osaniku vastu kaks konkureerivat nõuet: üks kaasosanike vastu täisühingu enda vara suhtes ja teine osaniku suhtes tema isikliku vara vastu.
- 33 Taxi Horn Tours väidab, et Touringcars kasutab vahendeid, mille tema käsutusse on andnud kaasosanikele kuuluvad ettevõtted.
- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on seetõttu tekkinud küsimus, kas hankemenetluses selliste üksuste osalemise hindamine, kes teevad püsivalt koostööd eraldiseisvas ühissettevõttes, võib piirduda ainult ühissettevõttega või peab see puudutama ka iga sellega seotud isikut. Seetõttu tuleb kindlaks teha, kas ettevõtja võib piirduda üheainsa Euroopa ühtse hankedokumendi esitamisega, kui see hõlmab sellega seotud füüsilisi ja/või juriidilisi isikuid.
- 35 Neil asjaoludel otsustas Gerichtshof 's-Hertogenbosch ('s-Hertogenboschi apellatsioonikohus) menetluse peatada ja paluda Euroopa Kohtul tõlgendada direktiivi 2014/24 artikleid 2, 19, 59 ja 63 ning rakendusmäärust 2016/7, esitades Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kui koostööd tegevatel isikutel (füüsilised ja/või juriidilised isikud) on ühissettevõtte (käesoleval juhul täisühingu vormis), kas
- siis peab iga koostööd tegev isik esitama eraldi Euroopa ühtse hankedokumendi, või
  - peab iga koostööd tegev isik ja nende ühissettevõtte esitama eraldi Euroopa ühtse hankedokumendi, või
  - peab ainult ühissettevõtte esitama Euroopa ühtse hankedokumendi?

2. Kas seejuures on vahet sellel,
  - et ühissettevõtte on ajutine või alaline (püsi)ettevõtte;
  - et koostööd tegevad isikud on ise ettevõtjad;
  - et koostööd tegevatel isikutel on omaenda ettevõtted, mis on [analoogsed] ühissettevõttega või tegutsevad igatahes samal turul;
  - et ühissettevõtte ei ole juriidiline isik;
  - et ühissettevõttel võib olla (osanike varast) eraldiseisev vara (millega ühissettevõtte võlausaldajate ees vastutab);
  - et ühissettevõtetel on Euroopa ühtses hankedokumendis olevatele küsimustele vastamisel liikmesriigi õiguse kohaselt õigus esindada koostööd tegevaid isikuid;
  - et liikmesriigi õiguse kohaselt võtavad hankelepingust tulenevad kohustused enda kanda ning vastutavad solidaarvõlgnikena nende kohustuste täitmise eest täisühingu osanikud (ja seega mitte täisühing ise)?
3. Kui tähtsad on mitu teises küsimuses märgitud tegurit, siis milline on nende tegurite vaheline suhe? Kas mõnel teguril on suurem tähtsus kui teistel teguritel või on neil isegi otsustav tähtsus?
4. Kas vastab tõele, et ühissettevõtte puhul on igal juhul vajalik koostööd tegeva isiku eraldi Euroopa ühtne hankedokument, kui hankelepingu täitmiseks tuleb kasutada (ka) vahendeid, mis kuuluvad selle isiku enda ettevõtte juurde (nagu personal ja käitusvahendid)?
5. Kas ühissettevõtte peab vastama teatud nõuetele, et seda saaks pidada üheks ettevõtjaks? Kui vastus on jaatav, siis milliste nõuetega on seejuures tegemist?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 36 Nagu nähtub direktiivi 2014/24 põhjendusest 21, kuuluvad vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste valdkonnas tegutsevate avaliku sektori hankijate sõlmitud ning vastavate valdkondadega seotud riigihankelepinguid direktiivi 2014/25 kohaldamisalasse.
- 37 Direktiivi 2014/25 artikli 11 kohaselt kohaldatakse seda muu hulgas „tegevuste suhtes, mis on seotud võrgustike käitamise või avalikkusele transporditeenuse pakkumisega [...] bussiga [...]“.
- 38 Sellega seoses tuleb märkida, et ei eelotsusetaotlus ega Euroopa Kohtule esitatud kirjalikud seisukohad ei võimalda kindlaks teha, kas selles sättes esitatud tingimused on täidetud, ja kas sellest tulenevalt on see direktiiv põhikohtuasjas kohaldatav.

- 39 Siiski tuleb eelotsusetaotlus tunnistada vastuvõetavaks, kuna vastus esitatud küsimustele oleks sama nii direktiivi 2014/24 kui ka direktiivi 2014/25 alusel (vt selle kohta 20. septembri 2018. aasta kohtuotsus Rudigier, C-518/17, EU:C:2018:757, punkt 44). Nimelt vastavad direktiivi 2014/25 põhjendused 17 ja 18 ning artikli 2 punkt 6, artikli 37 lõige 2, artikkel 79 ja artikli 80 lõige 3 sisuliselt direktiivi 2014/24 põhjendustele 14 ja 15 ning artikli 2 lõike 1 punktile 10, artikli 19 lõikele 2, artikli 56 lõikele 3, artikli 59 lõikele 1 ja artiklile 63.
- 40 Seetõttu ei saa asjaolu, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole enne Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamist kindlaks määranud, kumb direktiividest 2014/24 või 2014/25 on põhikohtuasjas kohaldatav, seada kahtluse alla eeldust, et liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimused on asjas otsuse langetamiseks asjakohased, ja neile vastamast võib keelduda vaid erandjuhtudel, kui on ilmne, et neis küsimustes osutatud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega (vt selle kohta 15. detsembri 1995. aasta kohtuotsus Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, punkt 61, ja 28. novembri 2018. aasta kohtuotsus Amt Azienda Trasporti e Mobilità jt, C-328/17, EU:C:2018:958, punkt 33).

Sisulised küsimused

- 41 Esitatud küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2014/24 artikli 59 lõiget 1 koostoimes sama direktiivi artikli 2 lõike 1 punktiga 10 ja artikliga 63 ning rakendusmääruse 2016/7 1. lisaga tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi äriregistrisse kantud ühissettevõtte, mis ei ole küll juriidiline isik, kuid on asutatud selle liikmesriigi õigusnormides ette nähtud õiguslikus vormis ja mis võib olla loodud kas ajutise või alalises ja mille osanikud tegutsevad samal turul kui kõnealune ettevõtte, ja vastutavad solidaarselt tema poolt võetud kohustuste nõuetekohase täitmise eest, peab esitama hankijale Euroopa ühtse hankedokumendi üksnes enda kohta ja/või kõigi osanike kohta.
- 42 Kõigepealt tuleb märkida, et rakendusmääruse 2016/7 1. lisa lõikudes 17–19 on sätestatud:
„Ettevõtja, kes osaleb enda nimel ja kes ei toetu kvalifitseerimise tingimuste täitmiseks teiste üksuste suutlikkusele, peab täitma ühe Euroopa ühtse hankedokumendi.
Ettevõtja, kes osaleb enda nimel, kuid toetub teiste üksuste suutlikkusele, peab tagama, et avaliku sektori hankija või võrgustiku sektori hankija saab tema Euroopa ühtse hankedokumendi koos eraldi Euroopa ühtse hankedokumendiga, kus on esitatud asjakohane teave [...] iga üksuse kohta, kellele ta toetub.
Kokkuvõttes, kui ettevõtjate rühmad, sealhulgas ajutised ühendused, osalevad hankemenetluses koos, tuleb II kuni V osa kohaselt nõutud teavet sisaldav Euroopa ühtne hankedokument esitada eraldi iga osaleva ettevõtja kohta.“
- 43 Sellega seoses olgu märgitud, et direktiivi 2014/24 artikli 2 lõike 1 punktist 10 koostoimes selle direktiivi põhjendusega 14 tuleneb, et mõistet „ettevõtja“ tuleb tõlgendada laialt, nii et see hõlmab muu hulgas iga isikut või üksust, kes pakub turul teenuseid, olenemata tema valitud õiguslikust vormist ja sellest, kas tegemist on juriidilise isikuga või mitte.
- 44 Sellest järeldub, et täisühingut Madalmaade õiguse tähenduses võib pidada „ettevõtjaks“ selle direktiivi artikli 2 lõike 1 punkti 10 tähenduses.

- 45 Samas annab nimetatud direktiiv laia tähenduse ka mõistele „ettevõtjate ühendus“. Sama direktiivi artikli 19 lõike 2 esimese lõigu kohaselt võivad ettevõtjate ühendused, sealhulgas ajutised ühingud, osaleda hankemenetlustes ja hankijad ei või nõuda, et neil oleks pakkumuse või osalemistaotluse esitamiseks mingi konkreetne juriidiline vorm.
- 46 Seega tuleb kindlaks teha, kas täisühingut Madalmaade õiguse tähenduses tuleb käsitada ettevõtjana või ettevõtjate ühendusena vastavalt direktiivi 2014/24 artikli 2 lõike 1 punkti 10 ja artikli 19 lõike 2 tähenduses.
- 47 Selles osas olgu märgitud, et vastupidi sellele, mida väitsid vallad, Madalmaade valitsus ja Euroopa Komisjon oma kirjalikes seisukohtades, ei saa mõistet „ettevõtjate ühendus“ selle direktiivi artikli 19 lõike 2 tähenduses piirata üksnes ajutiste ühendustega, jättes välja alalised ettevõtjate konsortsiumid või ühendused. Nimelt on selles sättes nimetatud „ettevõtjate rühmad, sealhulgas ajutised ühendused“. Sellest sõnastusest nähtub selgelt, et ajutisi ühendusi on mainitud üksnes näitena. Seega ei saa mõistet „ettevõtjate ühendus“ tõlgendada nii, et seda kohaldatakse üksnes ajutistele ühendustele. Niisiis ei saa ettevõtjate ühendustel vahet teha selle alusel, kas need on ajutised või alalised.
- 48 Lisaks tuleneb direktiivi 2014/24 artikli 59 lõikest 1, et Euroopa ühtsel hankedokumendil on kolm eesmärki. See dokument on nimelt ametiasutuste või kolmandate isikute väljastatud tõendite asemel esialgse tõendina kasutatav ajakohastatud ausõnaline kinnitus, milles kinnitatakse esiteks, et asjaomane ettevõtja ei ole üheski selle direktiivi artiklis 57 nimetatud olukorras, mille puhul ta jäetakse või teda võidakse jätta menetlusest kõrvale; teiseks, et ta vastab artikli 58 kohaselt määratletud asjakohastele kvalifitseerimise tingimustele, ja kolmandaks, et ta vastab artikli 65 alusel seatud objektiivsetele eeskirjadele ja kriteeriumitele, kui see on asjakohane.
- 49 Seega on Euroopa ühtse hankedokumendi eesmärk anda hankijale täpne ja usaldusväärne ülevaade iga ettevõtja olukorrast, kes taotleb hankemenetluses osalemist või kavatses esitada pakkumuse. Nii konkretiseerib Euroopa ühtne hankedokument direktiivi 2014/24 artiklite 57 ja 63 eesmärgi, milleks on võimaldada hankijal veenduda iga pakkuja aususes ja usaldusväärsuses ning seega selles, et usaldussuhe asjaomase ettevõtjaga ei ole katkenud (vt selle kohta 19. juuni 2019. aasta kohtuotsus Meca, C-41/18, EU:C:2019:507, punkt 29, ja 3. juuni 2021. aasta kohtuotsus Rad Service jt, C-210/20, EU:C:2021:445, punkt 35).
- 50 Sellega seoses tuleb märkida, et teabe hulgas, mille ettevõtja peab Euroopa ühtses hankedokumendis esitama, ei ole ühisettevõtte osanike vahendeid. Samuti ei ole oluline, kas Madalmaade õiguse tähenduses täisühingu osanikud tegutsevad samas valdkonnas või samal turul kui see ühing, kuna seda teavet ei saa hankijale teatavaks teha ühisettevõtte Euroopa ühtse hankedokumendi kaudu.
- 51 Pealegi ei piisa sellest, et täisühing ja selle osanikud vastutavad solidaarselt, et hankija saaks veenduda, et kvalifitseerimise tingimused on täidetud. Taotluste vastuvõetavuse hindamise etapis hindab hankija minevikus toimunu põhjal, kas pakkujal on suutlikkus, mis annab alust eeldada, et ta suudab asjaomase hankelepingu tegelikult täita. Neil kaalutlustel ei saa selle suutlikkuse puudumist asendada tulevikku suunatud õigussuhe, mille alusel vastutavad täisühingu liikmed õiguslikult solidaarselt sellise ühingu kohustuste eest (30. septembri 2022. aasta kohtumäärus EDIENS & KM.LV, C-592/21, ei avaldata, EU:C:2022:746, punkt 33).

- 52 Seega selleks, et hankija saaks kindel olla tema usaldusväärsuses, on selline ühisettevõtte nagu Madalmaade õiguse tähenduses täisühing, kohustatud ära tooma kõik hankemenetlusest kõrvaldamise alused seoses iga osaniku või isikuga, kes töötab mõne selle osaniku juures ja kes on selle ühisettevõtte haldus-, juhtimis- või järelevalveorgani liige või kellel on selles esindus-, otsustus- või järelevalvepädevus.
- 53 Lisaks tuleb sellist ühisettevõtet nagu täisühing Madalmaade õiguse tähenduses selle usaldusväärsuse tõendamisel käsitada isikuna, kes soovib enda nimel osaleda riigihankemenetluses või pakkumust esitada, üksnes juhul, kui ta tõendab, et ta suudab hankelepingu täita, kasutades üksnes oma töötajaid ja materiaalseid vahendeid ehk teisisõnu vahendeid, mille on osanikud talle ühingulepinguga üle andnud ja mida ta võib vabalt kasutada. Sellisel juhul piisab, kui see ühing esitab hankijale enda kohta Euroopa ühtse hankedokumendi.
- 54 Sel juhul tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida, mil määral võib selle juhtumi alla kuuluda selline ühing, arvestades tema kui isikuühingu juriidilise vormi eripära ning tema ja osanike vahelisi suhteid.
- 55 Seevastu juhul, kui selline ühing peab riigihankelepingu täitmiseks vajalikuks kaasata oma osanike vahendeid, tuleb seda käsitada teiste üksuste suutlikkusele toetumisena direktiivi 2014/24 artikli 63 tähenduses. Sellisel juhul peab nimetatud ühing esitama mitte ainult enda kohta Euroopa ühtse hankedokumendi, vaid ka iga osaniku kohta, kelle suutlikkusele ta soovib toetuda.
- 56 Nagu väitsid vallad, Madalmaade valitsus ja komisjon, on rakendusmääruse 2016/7 põhjenduses 1 tõepoolest märgitud, et „[d]irektiivide [2014/24] ja [2014/25] üks peamine eesmärk on vähendada avaliku sektori hankijate, võrgustiku sektori hankijate ja ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate halduskoormust. Selle saavutamise üks põhielement on Euroopa ühtne hankedokument. [...]“.
- 57 Halduskoormuse vähendamise eesmärk on siiski vaid üks nende direktiivide eesmärkidest. Seejuures tuleb sellega kokku sobitada eelkõige eesmärk soodustada hankemenetluses osalevate ettevõtjate vahelise terve ja tõhusa konkurentsi arengut, mis kuulub riigihankemenetlusi käsitlevate liidu õigusnormide olemuse juurde ja mida muu hulgas kaitseb pakujate võrdse kohtlemise põhimõte (vt selle kohta 11. mai 2017. aasta kohtuotsus Archus ja Gama, C-131/16, EU:C:2017:358, punkt 25, ja 3. juuni 2021. aasta kohtuotsus Rad Service jt, C-210/20, EU:C:2021:445, punkt 43).
- 58 Sellise ühisettevõtte, nagu on täisühing Madalmaade õiguse tähenduses, kohustus esitada hankijale Euroopa ühtne hankedokument enda ja iga tema osaniku kohta, kui tema arvates on tal vaja hankelepingu täitmiseks kaasata nende osanike vahendeid, ei riku ka proportsionaalsuse põhimõtet, mis on tagatud direktiivi 2014/24 artikli 18 lõikega 1, seda enam, et nii direktiivi 2014/24 artikli 59 lõike 1 viimasest lõigust kui ka rakendusmääruse 2016/7 1. lisast tuleneb, et ettevõtjad võivad esitada Euroopa ühtse hankedokumendi, mida on juba kasutatud varasemas menetluses, tingimusel et nad kinnitavad, et selles sisalduv teave on endiselt kehtiv ja asjakohane.
- 59 Lõpuks tuleb märkida, et sellise ühisettevõtte, nagu täisühing Madalmaade õiguse tähenduses, kohustus esitada Euroopa ühtne hankedokument enda ja kõigi oma osanike kohta, kelle seisundile ja pädevusele ta soovib tugineda, paneb talle küll teatud halduskoormuse, kuid seda kohustust ei saa mingil juhul pidada kohustuseks muuta oma õiguslikku vormi.

- 60 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 2014/24 artikli 59 lõiget 1 koostoides selle direktiivi artikli 2 lõike 1 punktiga 10 ja artikliga 63 ning rakendusmääruse 2016/7 1. lisaga tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi äriregistrisse kantud ühissetevõtte, mis ei ole küll juriidiline isik, kuid on asutatud selle liikmesriigi õigusnormides ette nähtud õiguslikus vormis ja mis võib olla loodud kas ajutise või alalisena ja mille kõik osanikud tegutsevad samal turul kui kõnealune ettevõtte, ja vastutavad solidaarselt tema võetud kohustuste nõuetekohase täitmise eest, peab esitama hankijale Euroopa ühtse hankedokumendi üksnes enda kohta, kui ta soovib enda nimel riigihankemenetluses osaleda või pakkumuse esitada, tingimusel et ta tõendab, et ta suudab hankelepingu täita, kasutades üksnes oma töötajaid ja materiaalseid vahendeid. Kui see ühissetevõtte seevastu peab vajalikuks kasutada riigihankelepingu täitmiseks mõne oma osaniku vahendeid, tuleb teda pidada toetuvaks teiste üksuste suutlikkusele direktiivi 2014/24 artikli 63 tähenduses ja ta peab esitama Euroopa ühtse hankedokumendi mitte ainult enda kohta, vaid ka iga osaniku kohta, kelle suutlikkusele ta kavatses toetuda.

Kohtukulud

- 61 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta artikli 59 lõiget 1 koosmõjus selle direktiivi artikli 2 lõike 1 punktiga 10 ja artikliga 63 ning komisjoni 5. jaanuari 2016. aasta rakendusmääruse (EL) 2016/7, millega kehtestatakse Euroopa ühtse hankedokumendi standardvorm, 1. lisaga

tuleb tõlgendada nii, et

liikmesriigi äriregistrisse kantud ühissetevõtte, mis ei ole küll juriidiline isik, kuid on asutatud selle liikmesriigi õigusnormides ette nähtud õiguslikus vormis ja mis võib olla loodud kas ajutise või alalisena ja mille kõik osanikud tegutsevad samal turul, kui kõnealune ettevõtte, ja vastutavad solidaarselt tema võetud kohustuste nõuetekohase täitmise eest, peab esitama hankijale Euroopa ühtse hankedokumendi üksnes enda kohta, kui ta soovib enda nimel riigihankemenetluses osaleda või pakkumuse esitada, tingimusel et ta tõendab, et ta suudab hankelepingu täita kasutades üksnes oma töötajaid ja materiaalseid vahendeid. Kui see ühissetevõtte seevastu peab vajalikuks kasutada riigihankelepingu täitmiseks mõne oma osaniku vahendeid, tuleb teda pidada toetuvaks teiste üksuste suutlikkusele direktiivi 2014/24 artikli 63 tähenduses ja ta peab esitama Euroopa ühtse hankedokumendi mitte ainult enda kohta, vaid ka iga osaniku kohta, kelle suutlikkusele ta kavatses toetuda.

Allkirjad